

Срећна слава!

На многаја љета
да
прослављамо
Савиндан!

Ученици петог разреда
ОШ „Милош Обреновић“,
Лета Господњег 2022.

Једно од најзначајнијих имена српске историје, културе и цркве јесте име Растко Немањић. Растко је рођен као најмлађи син великог жупана Стефана Немање и његове супруге Ане. Од малена је био другачији од своје браће, није желео царску круну ни раскош, волео је да чита књиге о манастирима, да се дружи са монасима. Њега није интересовао двор, раскош и богатство, већ је имао виши циљкоји је следио и о коме је маштао, мислио је на живот у манастиру. Док су родитељи мислили о његовој женидби и дали му на управљање једну област српске земље, он је смишљао како да оде у манастир и посветисвој живот Богу и учењу. Своје жеље је испунио када је успео да побегне са руским свештеницима на Свету Гору где се замонашио и добио име Сава. Монах Сава је служи Богу, али и да помаже другима, да учи својнеписмени народ, да отвара школе у манастирима.Свом народу је помагао на сваки могући начин па је због тога назван првим српским просветитељем.

Печат Светог Саве

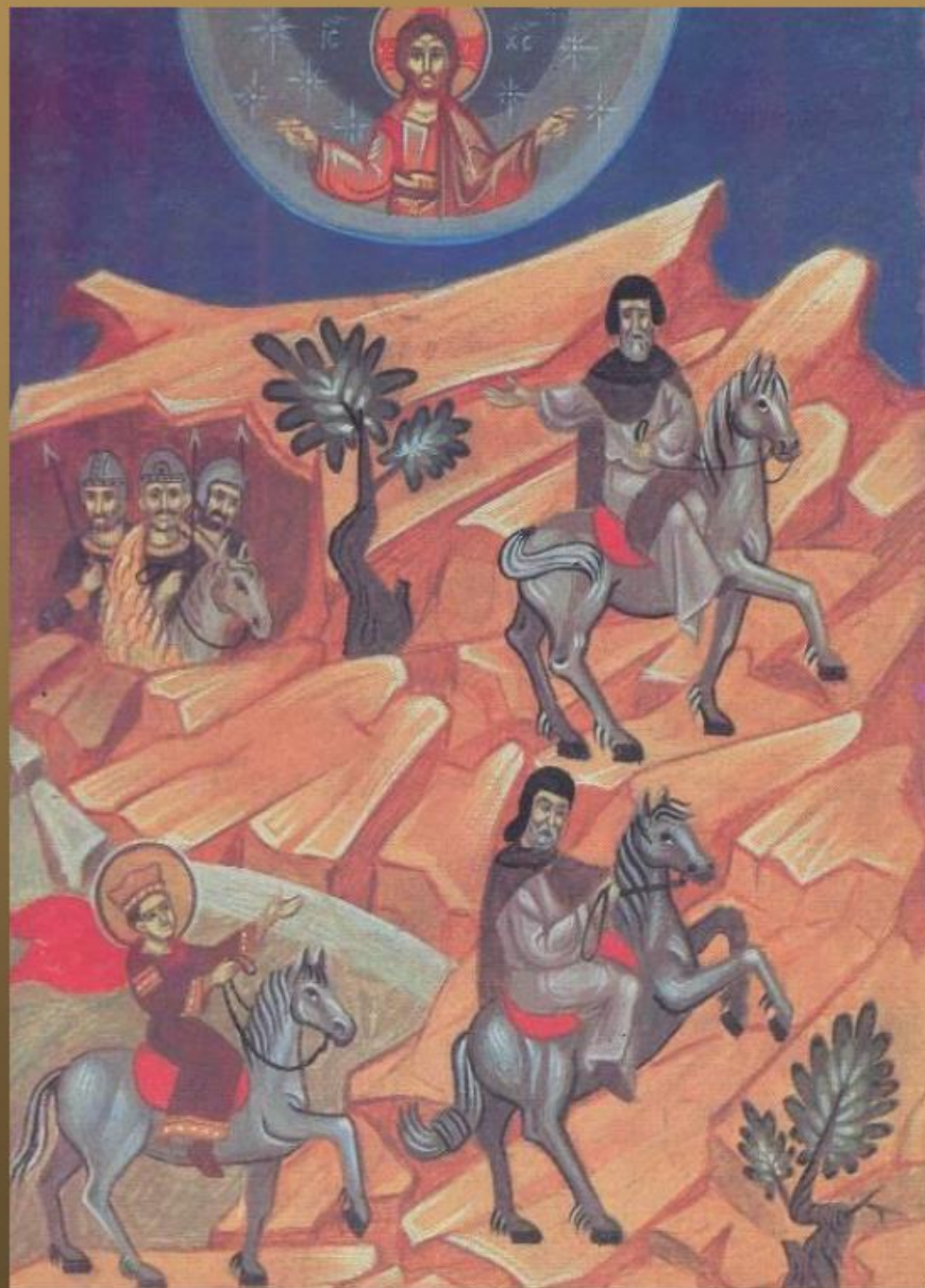
По монашким правилима, кандидат мора да буде искушеник неколико година пре него што постане монах. У Светој Гори искушеништво траје дуже него у другим манастирима у свету. Растко је међутим, постао монах без искушеништва, захваљујући притиску околности. Он је провео у Русику само неколико дана, више као гост него као искушеник, пре него што је од Растка постао Сава. Но ипак, он је као монах прошао кроз сва тешка припремања, сматрајући себе врло младим, последњим међу својом браћом.

Стари Русик на Светој Гори – место где је замонашен Свети Сава

После заморног путовања кроз шумовито полуострво Халкидики, српски коњаници најзад стигоше на Свету Гору. Ту сазнаше да је група српских монаха допутовала у манастир Светога Пантелејмона, тада зван Солунски манастир. Тако продужише узбрдо до мањег конака. И тамо, најзад, нађоше Растка. Још је носио своје световно одело. Они га поздравише са поштовањем и сузама радосницама. Војвода позва Растка на страну и дуго су разговарали. Он му је описао бол и очајање старих родитеља, саветујући му да послуша наређење Великог жупана, те да се спреми и одмах са њима крене кући.

Растко је молио војводу да га остави овде. „Ви сте човек од моћи, драги војводо, и ако само хоћете Ви можете умирити мога оца и допустити ми да останем и остварим оно зашто сам дошао овде“. Војвода се још више разљути и запрети да ће га конопцима везати и као заробљеника одвести назад. Видећи да је немогуће убедити тврдоглавог и савесног војводу, Растко га загрли и рече му: „Нека буде воља Божја“, и обећа да ће идућег дана бити спреман да пође са њима. Убедио је војводу да не брине и да се лепо одмори. Међутим, у својој глави, заједно са игуманом, скројио је план још смишљенијег заваривања трага. Наиме, после пола ноћи игуман нареди јеромонаху да одведе Растка у капелу торња, пирга, и да га замонаши. Јеромонах учини како му је заповеђено. Узе прописане монашке завете од Растка, постриже га, обуче у монашку ризу, прочита молитве и промени му име. Растково ново име беше Сава. Кад се војвода пробуди ујутру и не нађе Растка, разбесни се на монахе. Његови војници се нису могли уздржати у својој разјарености па су почели да вређају, па чак и да туку монахе. Чувши ову гужву, и кукање испребијане браће, Сава се појави на малом прозору цркве на кули, позва војводу, баци му пред ноге свежањ са својим племићким оделом заједно са својим постриженим власима и рече: „Однеси ово мојим родитељима и реци им да си ме видео као монаха под именом Сава“. Даде му и писмо за своје родитеље, обавештавајући их о свему што се догодило, и молећи их да му опросте и да га забораве.

Стефан Немања је монаху Сави слао богату материјалну помоћ за светогорске манастире. Као монах Симеон, придружио се најмлађем сину у манастиру Ватопеду, чији су велики добротвори убрзо постали.

У преписци са родитељима, у време када се већ налазио на Светој Гори, Сава им је саветовао да се замонаше. Они су послушали савет сина. Стефан Немања и Ана замонашили су се заједно на Благовести 1196. године.

Хиландар

Отац и син обновише напуштени и опустошени манастир Хиландар, који је византијски цар Алексије III предао Србима у власништво. Хиландар је све до XVIII века био највећа српска школа и расадник наше духовности, просвете и културе. У дугој историји Србије, његови монаси су играли значајну улогу, јер су блиске везе њиховог манастира са матичном земљом остале трајне. Велики је удео Хиландараца био и у развоју српске књижевности и уметности, а најспособнији међу њима, по жељи владара, долазили су и да заузму водеће положаје у Српској цркви.

Хиландар је четврти по реду у хијерархији светогорских манастира и један од најзначајнијих духовних и културних средишта српског народа. Има изглед средњовековног утврђења са бедемима који су високи и до 30м, док су спољашњи зидови дугачки 140 м и окружују површину која је широка око 75м. Манастир је овако утврђен пошто се у прошлости, као и остали манастири, морао бранити од напада гусара.

Краљ Стефан Урош Први значајно је утврдио манастир. Краљ Милутин је око 1320. године на месту старе цркве подигао нову, посвећену Ваведењу Пресвете Богородице (слави се 4. децембра по новом календару), Милутинов пирг, трпезарију. У време цара Душана манастир доживљава највећи просперитет.

Манастирска трпезарија

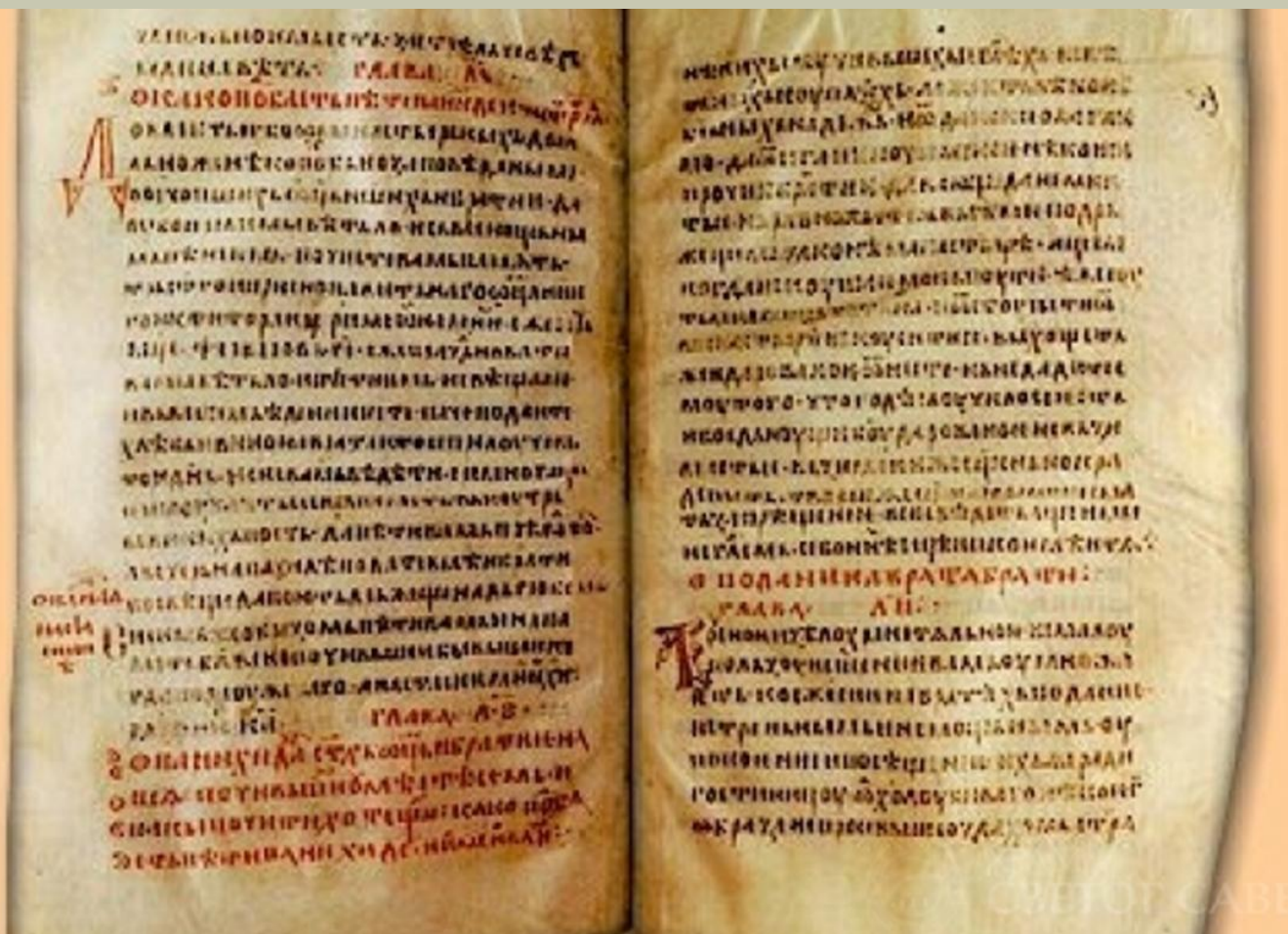

Игуман Хиландара Методије крај најпознатије хиландарске иконе – Богородице Тројеручице.

После четрнаест година, тачније 1207. године, са моштима Светог Симеона Мироточивог, Сава - сада у чину архимандрита - враћа се у Србију и у манастиру Студеници, очевој задужбини, мири око власти завађену браћу Стефана и Вукана. Потом ради на црквеном и културном просвећивању српског народа; говори им о хришћанском моралу, љубави и милосрђу; ради на организацији Цркве (оснива епархије). У својој личности је објединио просветитеља, духовника, државника и учитеља.

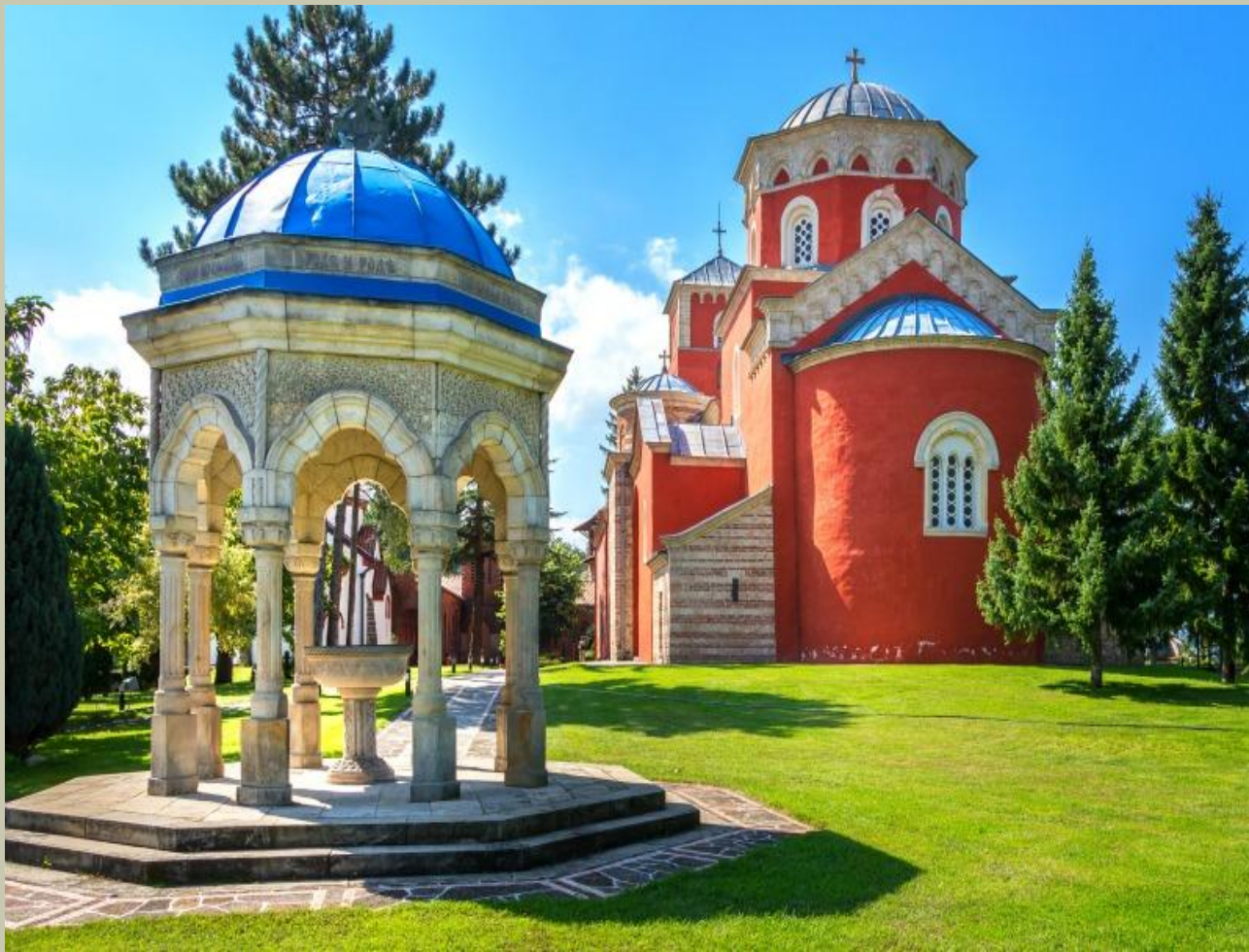

Хиландар је одмах по завршетку 1198. године и после смрти Светог Симеона добио свој Хиландарски типик, који се у виду пергаментног кодекса чува и данас у Хиландару. Како је подизао многе манастире, Сава је писао и типике за њих. Познати су још и Карејски и Студенички типик (садржи и Житије Светог Симеона, које је написао Сава). Типик је скуп прописаних правила који садржи начин и редослед вршења црквених служби, правилник о животу монаха у манастирима или нека врста црквеног устава.

Поред типика Свети Сава је створио и Законоправило, Крмчију или Номоканон Светог Саве за које је сматрано да је створено у 13. веку негде између 1219/1220. године. У Законоправило је уткао свој ауторски печат тако што је норме из византијског права прилагодио новонасталој српској цркви и држави. Први је српски правни акт и писан је на народном језику.

На празник Успења Пресвете Богородице, 15. августа 1219. године, у Никеји патријарх Манојло Сарантен, уз сагласност цара Теодора I Ласкариса хиротонише Саву за првог српског архиепископа. Од тада је Српска православна црква аутокефална, са благословом да српски архиепископи могу да примају посвећење од сабора својих епископа.

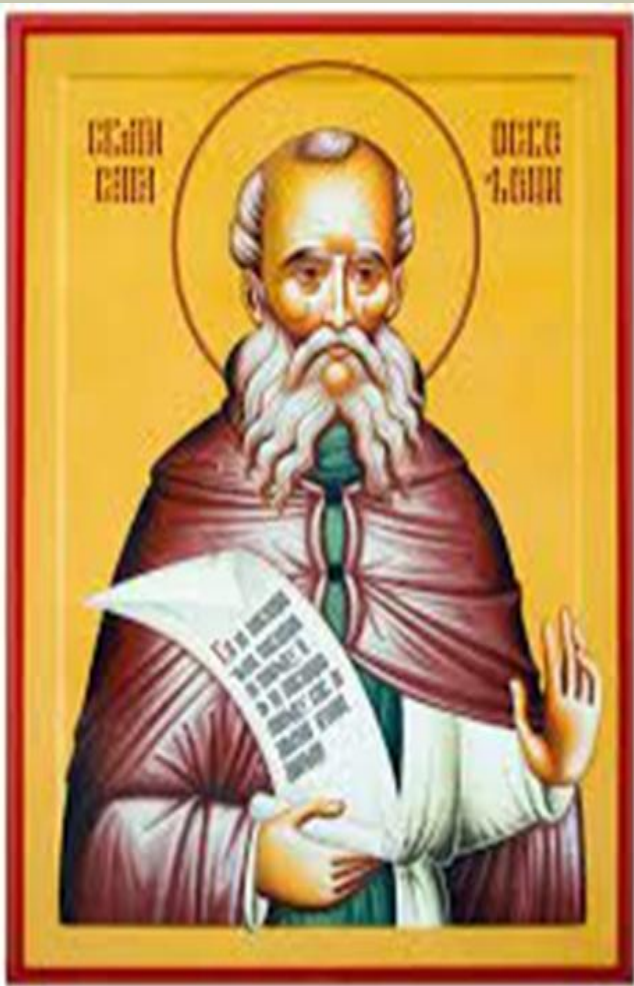
Исте године, на сабору у манастиру Жичи који је постао седиште самосталне Српске цркве, Сава од својих најбољих ученика изабра и посвети неколико епископа и разасла их у епархије широм отачаства. У Србији подиже многе цркве, манастире и школе.

Године 1234. Свети Сава креће на своје друго путовање у Свету Земљу. Пре поласка, на престо Српске Архиепископије поставља свог оданог ученика Арсенија Сремца, човека духовног и христоликог живота. Ово је био mudar и промишљен потез, пошто је знао да од личности наследника умногоме зависи даља судбина Српске Цркве и државе.

Друго путовање Св. Саве у Палестину 1234. године

У VI веку, у Јерусалиму, на самрти Свети Сава Освећени је изрекао налог и предсказање да се икона Пресвете Богородице Млекопитатељнице заједно са његовим штапом (Патерице), завешта и да се да будућем принцу са Запада који буде носио његово име и који ће, као поклоник, доћи у манастир.

Прошли су векови, а предсказање се остварило тек почетком XIII века, кад је у манастир дошао српски монах Сава. Сваки пут када би Свети Сава приступио на поклоњење, свети штап Светог Саве Освећеног је падао, а икона Млекопитатељница се померала.

Икона Млекопитатељница и штап Светог Саве Освећеног (Патерица)

Како се три пута то чудо понављало у три дана, монасима је постало јасно да је у питању испуњење вековног аманета. Пришли су Светом Сави Српском и упознали га са пророчанством и дали му свете поклоне. Тако је први српски архиепископ на дар добио Патерице (штап) Светог Саве Јерусалимског, икону Пресвете Богородице Тројеручице, која је припадала Св. Јовану Дамаскину, и икону Пресвете Богородице Млекопитатељнице. Данас се икона Пресвете Богородице Тројеручице чува у Хиландару, Млекопитатељница у Кареји, а штап Св. Саве Освећеног, Патерица, у карејској келији Преображења, коју сви зову Патерица.

Приликом повratka са поклоничког путовања, Свети Сава се упокојио у Бугарској, у Трнову, на Богојављење 14. јануара 1235. године. Краљ Владислав је, 1237. године, уз највише црквено-државне почести пренео мошти светитеља Саве у манастир Милешеву.

Присуство његових светих моштију имало је за сваког Србина изузетан духовни, али и политички значај, а нарочито у време турског ропства. Ни једна личност код Срба није толико уткана у свест и биће народа као личност Светога Саве. Пример за то су устаници у Банату са краја XVI века, на челу са вршачким владиком Теодором. На устаничком барјаку била је извезена икона Светог Саве. Срби су устали против тираније турских власти, али је убрзо уследила одмазда. Године 1594. на Врачару у Београду, Синан паша је на ломачи спалио Савине свете мошти. Предање каже да су дим и пепео са те ломаче развејали огањ благодати Христове у све српске земље и у све српске душе. Због тога му Срби, не само у српским земљама, него и широм света, подигоше многе свете храмове.

Храм Светог Саве на Врачару

Свети Сава
Србе воли
и за њих се
Богу моли!

Срећна
слава!

СВЕТИ САВА БЛАГОСИЉА СРПЧАД,
рад Уроша Предића